

Experientiâ confirmatum est, quod rectificet & renovet M. sanguineâ fermentationem: Hinc est quod vulgò dicitur, quòd sint *Hepatica*, id quod ex modernorum Theoria explicandum & applicandum venit ad M. sanguineam. Santalum rubrum, quod dixi, convenit in M. sanguineâ fermentatione corrigendâ. Habet præterea vim adstringentem, sicque corroborantem viscera. Vis cordialis non immeritò etiam tribuitur santalo rubro: unde in usu est in quibusdam locis decoctum ex Santalo rubro, quod vocatur decoctum rubrum, propterea quia habet colorem rubrum, item Decoctum alterans. Convenit in febris biliosis, ardentibus continuis, tertianis intermittentibus & similibus. Unde etiam parari solet cum spir. vini R ex Santalo rubro, quæ commendatur pro corroborando hepate & M. S. fermentatione rectificanda: Huic Ræ si addantur aliquot gr. Scammonii fit R. moderatè alterans & laxans. Suave enim sic & elegans evadit medicamentum. Interius adhuc lignum santalum additur decoctis lignorum morbo venereo, phthisi & catarrhis usitatorum, in quibus calorem i. e. amaritiam & vim exsiccandi reliquorum lignorum corrigit. Sic imprimis in phthisi inveterata, quæ à quamplurimis curari solet per decoctum ligni Guajaci, sunt qui huic præferunt decoctum lignorum santalorum sive sit rubrum sive quod melius citrinum: & commendatum fuit multum decoctum tale à PRÆVOTIO in curanda Tabæ seu phthisi etiam hereditaria. Et imprimis virtutes hujus decocti santalorum contra erosionem pulmonum & phthisin commendatas videbitis in FRONSECÆ lib. 1. conf. 58. non minùs quàm in RIVERIO ejusque prax. lib. 7. c. 7. A quamplurimis aliis etiam præfertur decoctis ligni Guajaci & ligni Sassafras usitatis: Imprimis tunc temporis erit egregium, si singulis dosibus addatur ʒj Therebinthinæ venetæ, hujus enim vis pulmonum ulcera purificandi & consolidandi est mirifica: Ut decoctum magis fiat appropriatum vulnerarium antiphthysicum, addi possunt plantæ vulnerariæ & præcæteris in phthisi expertæ: Hedera & stris pyrola, veronica, Hypericum & similes. Quod dixi de phthisi, intelligendum quoque est de Catarrhis à lymphâ acidâ & inordinatè motâ obortis sæpiusque cum phthisi conjunctis: In his non infimum obtinet locû decoctum hoc ut & reliqua decocta lignorum debitè præparatum. Paratur autem uti reliqua, & dixi de hac superius ubi de ligno Guajaco. Ex ligno santalo per retortam Δ aperto uti ex omnibus reliquis lignis destillatur SPIRITUS acidus, qui egregiè temperat asthëbilis & salis volatilissimus, & propterea convenit in asthë astivo & aliis incalescentiis corporis & morbis calidis. EMPLASTRUM & LINGUENTUM, de quibus habet AUCTOR, sunt in usu contra nimium calorem hepatis & renum: fit enim interdum ut ex nimia sanguinis effervescentia facile in his partibus excitetur calor, inflammatio & ardor, in hoc ardore convenit tale Emplastrum: item in inflammatione renum malaxari solent, talia Emplastrum cum ʒo Nymphæ & sic malaxata applicantur partibus nimis ardentibus.

SANTONICUM der Wurms
Saamen.

Species est absinthii apud nos inusitata & incogni-

ta, ut ut SEMEN ex Venetiis & Indiis advehatur: unde etiam semen solum solet adhiberi, & quidem sanctum s. Alexandrinum: quod hoc attinet obtinuit quod vocatur Wurmsaamen à specifica vi pellendi vermes & adhibetur à mulierculis in lumbricis infantum à ʒj ad ʒʒ. pro diversitate ætatis propinatur tenellis adhuc in lacte materno, adultioribus in ∇ graminis in ∇ destillata flor. persic. Hyperici & similibus: vis ejus valdè decantata in vermibus pellendis, sive solùm exhibeatur sive admisceatur CC.ustum, semen hyperici aut etiam aloë, & qui omnibus meritò præfertur tantillum ʒii dulcis, qui est infensissimus hostis omnis progeniei verminosa. Vis hæc satis est decantata: Nihilominus ROCHAS Gallus, qui scripsit de rebus mineralibus s. metallicis illum suspectum reddit, quando dicit: quòd potius pro gignendis, quàm encandis vermibus faciat ex hoc fundamento: quòd si recipiatur semen santonice & admisceatur ʒ. partibus farine optimæ & hæc mistura subigatur, cum ∇. tepida & ponatur in loco calido intra 24. horas vermes progenerentur copiosissimi: & simili modo in corpore tales exinde asserit produci posse vermes. Verum enim verò in hoc asserito gravis latet error. Notum enim est, quòd ex omnibus plantis dum putrescunt & resolvuntur eorundem particula generantur vermes, quoniam ergo hoc fit ab omnibus, idem similiter verum erit de santonico. Sic v. g. absinthium, quòd si quid aliud resistit vermibus, si putrescat & resolvantur ejus partes constitutivæ, fiunt ex illo vermes: id quod etiam verum est de aloë: Imò ex omnibus plantis, quando putrescunt, generantur vermes & quidem diversæ speciei & singulares: sic ex melle & mica panis copiosissimæ generantur formicæ: item ex Indusio usitato in acervum tritici immisso brevissimo tempore generantur perfecti mures: ex indusio generantur pediculi & sic porro. Quod attinet ergò experimentum ROCHAS, illud nihil probat: probat quidem quòd generentur vermes sui generis: sed hoc etiam verum est de aloë, absinthio aliisque vegetabilibus, quæ tamen non inferiorem, propterea vim contra vermes obtinent. Alias notanda venit hic fraus & impostura Empiricorum & circumforaneorum, quorum mentionem facit TABERNÆMONTANUS p. 25. quòd hi multos morbos attribuunt lumbricis, ut ut ægri nullos planè habeant: utque suis dictis fidem faciant, recipiunt lumbricos, exsiccant, pulverisant sicque propinant, & ita fit, generentur in intestinis exinde lumbrici alii, quos postero die per medicamenta expellentia vermes exturbant. Videatur TABERNÆMONTANUS loco dicto, qui multus est in perstringenda hæc fraude.

SAPONARIA das Speichels
Kraut.

Simplex habetur & flore pleno. Hæc quoad folia simpliciter usurpatur, & quidem internè specificè contra tuem Feam, ad quam expertum dicitur remedium. Deinde etiam hæc saponaria contusa & aqua injecta, solet excitare spumam & bullas. Hinc BORELLUS Centur. 18. observ. 1. concludit, quòd hæc repræsentet spumam, quæ conspicitur circa os Epilepticorum in paroxysmo: Unde hanc adhibuit in Epilepsia non sine successu. Post usum internum sæpius externè adhibetur in balneis & lotionibus tam in Ictero quàm scabie &